

REIS KAMPEN FOR 6-TIMERSDAGEN

Fra et 8. mars-tog.

Siden 8-timersdagen blei innført, har produktiviteten i industrien økt veldig, og enorme rikdommer er samla opp i private bedrifter og i det offentlige. Dette er rikdommer som arbeiderklassens kvinner og menn har skapt med sitt slit, men som borgerskapet har tilrana seg. Kampen for å nedkorte normalarbeidsdagen er en kamp om denne profitten, det er en kamp som arbeiderklassen aldri må tape av syne. Stadig senking av normalarbeidsdagen har store og viktige perspektiver. Nå gjelder det kampen for 6-timersdagen.

Senking av normalarbeidsdagen er viktig for hele arbeiderklassen, uansett kjønn, for at arbeidsfolk skal kunne ha et liv utenfor arbeidsplassen. Arbeidsfolk skal ha muligheter til å delta i kulturliv, politisk arbeid, faglig virksomhet, idrett. Ser vi lenger fram, peker arbeidstidsforkortelsene fram mot den tida da arbeidsfolk skal styre staten og lede hele samfunnet under sosialismen på veien mot kommunismen.

Kvinnekrav

Sjøl om hele arbeiderklassen har felles interesser i å kjempe for 6-timersdagen i dag, vil forandringa være størst og viktigst for kvinnene. I den forstand er kravet et kvinnekrav. I dag er det stor ulikhet mellom kvinner og menn. Kvinner har i dag så stor mengde privat arbeid hjemme at dette hindrer deres deltakelse i arbeidslivet på lik linje med menn. De har lengre arbeidsdager enn menn når de er yrkesaktive.

6 timers arbeidsdag vil gjøre det lettere for kvinner å jobbe full tid, og vil føre til at flere faktisk vil gjøre det. Dette vil styrke kvinners posisjon i arbeidslivet og legge grunnlag for bedre lønns- og arbeidsforhold. Det vil også legge grunnlag for å minske skillene mellom mannsjobber og kvinnejobber.

Samtidig vil 6-timersdagen kunne gi kvinnene mer fritid og mer spillerom for politisk, kulturell,

faglig og annen virksomhet, noe kvinnene ikke har mye tid til i dag. Men dette forutsetter økt offentlig ansvar og økte offentlige tilbud i omsorgen for eldre og syke og barn. Det offentlige må ikke redusere disse budsjettene. Barnehagene må opprettholde åpningstida. 6-timersdagen må ikke brukes til å tvinge kvinnene til å utføre økt privat omsorgsarbeid.

Dette forutsetter også kamp for arbeidsdeling i hjemmet. Kortere arbeidstid for medlemmene i familien betyr ingen automatisk deling av hus- og omsorgsarbeid, men legger et bedre grunnlag for denne kampen.

Slik er kampen for 6-timersdagen en nødvendig del av kampen for full likeverdig deltakelse i arbeidsliv og samfunn, og mot den kjønnsbestemte arbeidsdelinga i samfunnet og familien.

Halve arbeiderklassen

6-timersdagen vil styrke kvinnes posisjon i arbeidsliv og samfunn, er den en reform av stor betydning for hele arbeiderklassen. Kvinnene utgjør omtrent halvparten av den yrkesaktive delen av arbeiderklassen, mmmen står i et annet forhold til arbeidsmarkedet enn menn: Arbeidsmarkedet er kjønnsdelt. Kvinnene har gjennomsnittlig lavere lønn enn menn, mange arbeider deltid, de godtar oftere dårlige arbeidsforhold, de har svakere til-

Fra Øglænds sykkelfabrikk, Sandnes.

Fra et 8. mars-tog.

knytning til arbeidsmarkedet, deltar mindre i organisert faglig arbeid og politisk kamp. Når dette er svakheten til omtrent halve arbeiderklassen, betyr det en svakhet for arbeiderklassen som helhet, både for kvinner og menn. En styrking av kvinners posisjon vil styrke hele arbeiderklassens posisjon. Kvinnene er en stor og viktig styrke som kan mobiliseres for hele arbeiderklassens kamp.

Ikke en kriseløsning

6-timersdagen kan ikke være noe hovedkrav mot virkningene av krisa og arbeidsløsheten. Den vil kanskje skape noen flere arbeidsplasser, slik at økningen i arbeidsløsheten kanskje vil skje med litt svakere tempo. Men selv det vil kreve kamp. For arbeidsløsheten kommer av at kapitalistklassen driver en nedleggings- og nedskjæringspolitikk hele tida, i sin jakt på maksimal profitt. Så lenge denne klassen sitter med makta i samfunnet, vil det være arbeidsløshet. Bare sosialismen, når arbeiderklassen styrer i eget hus, kan endre på dette. I mellomtida er folk nødt til å slåss for arbeidsplassene sine.

Kamp for arbeidsplassene

Det vil også bli nødvendig med kamp for at 6-timersdagen ikke skal bety økte arbeidsbyrder for folk. Fra tidligere arbeidstidsforkortelser veit vi at

tjener ikke kvinnene at høye lønninger går ned, for det fører sjølsagt til at gjennomsnittet går ned. Lønnsutviklinga stopper opp, det blir vanskeligere å oppnå ei lønn å forsørge seg på. Lavtlønte blir mindre lavtlønte uten at de får mer penger. Og de som får den reduksjonen i lønna i den andre enden, er private og offentlige kapitalister.

Nedgang i familieinntekten vil være resultatet for svært mange dersom lønninger over gjennomsnittet ikke skal kompenseres. For mange menn vil dette bety økt overtid og to jobber. For mange kvinner vil det bety økt privat arbeid med søm av klær og bearbeiding av matvarer av reint økonomiske grunner. Vi vil kjempe for at det skal være nødvendig med minst mulig slikt arbeid i hjemmet.

Hvis folk går med på å lage skiller mellom de som skal få og ikke få lønnskompensasjon, vil det føre til splittelse, også mellom kvinner. Dette vil først og fremst ramme de lavest lønte, fordi hele prinsippet om lønnskompensasjon ved arbeidstidsforkortelser angripes.

Kravet om 6 timers arbeidsdag med full lønnskompensasjon er altså en viktig sosial reform spesielt for kvinnene, men også for hele arbeiderklassen. Men kapitalismen setter begrensninger for hvor mye den kan bety: det vil fortsatt være arbeidsløshet. Kvinnene vil fortsatt stå i en særstilling på arbeidsmarkedet og i familien. Det vil bli et press mot full lønnskompensasjon.

private og offentlige kapitalister prøver å unngå at det blir ansatt tilsvarende nye folk. De prøver å få folk til å gjøre like mye eller mer på kortere tid. Folk vil bli nødt til å slåss for kompensasjon i form av nye arbeidsplasser og stillinger. Det er denne kampen som vil bety noe for om 6-timersdagen skal kunne bli et tiltak for flere arbeidsplasser.

Lønnskompensasjon

Kravet om full lønnskompensasjon er en helt nødvendig del av kravet om 6-timersdagen. Dette avgjør om den skal bli en sosial reform som skal styrke kvinnene og hele arbeiderklassen, eller om den skal være et middel til lønnsnedslag. Dette er et vannskille. Uten full lønnskompensasjon blir den en «reform» som folk ikke har råd til og et tilbakeskritt for arbeiderklassen.

Vi går sterkt imot ideene om at bare folk med lave og middels inntekter skal ha full lønnskompensasjon, og at kvinnene vil tjene på dette.

Vi krever at én inntekt skal kunne forsørge én person og eventuelle barn. Dette er viktig for alle, men særlig er det viktig for kvinnene for at de ikke skal være avhengige av en manns forsørgelse.

Vi slåss for at retten til skilsmisse skal være reell. I dag er det vanskelig å forsørge seg sjøl og eventuelle barn på en gjennomsnittslønn.

Vi vil ha kvinner opp i lønn, ikke menn ned. Det

På «labben».

Skap en brei massebevegelse

Mange organisasjoner er viktige i samarbeidet: Fra idrettshold er det tatt til orde for 6-timersdagen fordi den vil gi idretten mere tid hos folk. Andre organisasjoner som baserer seg på folks frivillige innsats, merker hvordan slitne mennesker ikke greier å være en kraft i hverdagslivet. Arbeidsdagen er for lang, arbeidsreisene likeså, det blir ikke mye tid og krefter igjen. Vi mener det er nødvendig å skape en massebevegelse hvor slike ulike interesser forenes i kampen for 6-timersdagen, og det finnes ingen lure snarveier.

Tariffkrav

Fagbevegelsens krav vil bli viktig. Her har forbund med mange kvinner starta opp. Det gjelder for andre forbund å følge etter. Dette vil etter hvert bli en del av tariffkrava. Men kampen må også rettes inn mot Stortinget med krav om endring av loven om normalarbeidsdagens lengde. Slik kan kampen forene mange grupper i samfunnet, og ikke bare de tillitsvalgte i enkelte fagforeninger og forbund. Til det er kampen for hard. Det er nødvendig at kvinnebevegelsen og fagbevegelsen står sammen. Særlig viktig blir det å finne hvordan de uorganiserte kvinnene kan bli en kraft i kampen.

I denne fasen av kampen må diskusjonene reises i fagforeninger, forbund, i klubber og på arbeidsplasser, og i ulike organisasjoner. Saka må settes på dagsorden flest mulig steder. Det må fattes forpliktende vedtak om at en skal arbeide for saka, og

Fra et 8. mars-tog.

at dette skal følges opp med utredninger om hvordan en skal gå fram.

Som et ledd i kampen for 6-timersdagen må en reise kravet om spisepause inn i arbeidstida og lik arbeidstid for arbeidere og funksjonærer — sjølsagt uten lønnsnedslag.

Arbeidsfolk må avvise problemstillinga: enten kortere arbeidstid eller senka pensjonsalder, eller høyere lønn.

Lønnskampen er en kamp for å prøve å holde tritt med prisstigninga. Vi kan ikke gå i butikken og betale med senka pensjonsalder.

Kampen for en senka pensjonsalder er en kamp for å lette livet til de eldste som har slitt mest og skapt mest.

Kampen for arbeidstidsforkortelser er en kamp for å senke normalarbeidsdagen for alle, noe som har stor og vidtrekkende betydning for hele arbeiderklassens framtid.

Kvinneargumentene gir kravet styrke

Vi må slåss for å få kvinneargumentene inn i kampen fordi de gir kampen styrke. Kampen for 6-timersdagen er et viktig utgangspunkt for å få gjennomslag i fagbevegelsen for kvinnespørsmålets betydning.

Sett 6-timersdagen på dagsorden nå

Vi mener at 6-timersdagen skal settes på dagsordenen for kampen i dag. 8-timersdagen kunne gjennomføres på et tidspunkt da «Norge» var et mye fattigere land. Motargumentet den gang var selvfølgelig at «Norge har ikke råd», slik motargumentet er i dag. Men arbeiderklassens kvinner og menn har skapt så mye, at kravet om 6-timersdagen viser at arbeiderklassen foreløpig stiller svært beskjedne krav. Nemlig et krav om at litt av den veldige verdiskapninga skal komme arbeidsfolk til gode i form av en kortere normalarbeidsdag.

Denne løpeseddelen er utgitt av AKP(m-l), Postboks 211, Sentrum Oslo 1.